

Mötesanteckningar från dialogmöte med rådgivare den 11 oktober 2024

1 Inledning

Skatteverket redogjorde för syftet med dialogmöten och erfarenheter från tidigare genomförda möten. Skatteverket har goda erfarenheter från de dialogmöten som genomförts sedan januari 2020. Dialogerna har bidragit till förtydliganden och ställningstaganden men bidrar också till ökad förståelse för varandras villkor. Anmälda ämnen som inte blir föremål för dialog bidrar i vissa fall till en utvecklad rättslig information på Skatteverkets webbplats eller dialog med förslagslämnaren.

Information om dialogmöten och formulär för anmälan av ämnen finns på Skatteverkets webbplats. [Dialogmöte med rådgivare](#). Förslag på ämnen kan lämnas löpande under året.

Nästa dialogmöte är planerat till den 21 mars 2025.

Mötesanteckningar från genomförda möten finns samlade på Skatteverkets webbplats.

2 Kan uttag ur en tjänstepensionsförsäkring vara något annat än pension?

Skatteverket har sänt ut ett diskussionsunderlag inför dagens dialogmöte, se bilaga 1.

Skatteverket inledde med en genomgång av några grundläggande förutsättningar och de rättsfall som är utgångspunkten för ämnet med stöd av några bilder, se bilaga 2, bildspel. Skatteverket uppfattade att de illustrationer av förutsättningarna i rättsfallen som Skatteverket gör på bilderna överensstämmer med deltagarnas uppfattning.

Med anledning av HFD 2022 ref. 21 och HFD 2024 ref. 24 har frågor uppkommit om konsekvenserna av avgörandena. Domarna klargör att avskattning inte ska ske eftersom uttagen inte strider mot pensioneringssyftet. Men domarna tar exempelvis inte upp andra inkomstskattemässiga frågor som skulle kunna aktualiseras. Skatteverket ville därför diskutera avgörandena och hur förhållandena ser ut i praktiken.

Skatteverkets inledande frågeställning var om uttaget för betalning av avgiften för avtalet om diskretionär förvaltning (HFD 2022 ref. 21) eller förvaltning av försäkringsavtalet (HFD 2024 ref. 24) ska ses som att den försäkrade (den anställda) har tillgodogjort sig medel ur försäkringen för att betala kostnaden för det ingångna avtalet. Ska den anställda beskattas för detta uttag som pension eller kan det ses på något annat sätt?

Några deltagare framförde att de inte ser det som ett uttag, utan att det är frågan om avgifter som måste tas ut för administration och förvaltning av försäkringen.

Det framfördes även att en förutsättning för att kunna göra uttagen är att det är frågan om ”betalning av kostnader enligt försäkringsavtalet” (6 kap. 9 § försäkringsrörelselagen [2010:2043]).

Såsom Skatteverket uppfattar förutsättningarna i HFD 2022 ref. 21 och HFD 2024 ref. 24 är försäkringsgivaren inte i något av avgörandena part i avtalen om diskretionär förvaltning respektive förvaltning av försäkringsavtalet. I HFD 2024 ref. 24 är dock försäkringsgivaren part i avtalet om uttag av arvodet. Det avtalet är vidare en del av försäkringsavtalet. Under mötet framfördes att en förutsättning för utgången i målen är att avtalen som utbetalningen grundar sig på måste vara en del av försäkringsavtalet för att uttaget ur försäkringen ska vara för betalning av kostnader enligt försäkringsavtalet. I den mån avtalen om diskretionär förvaltning respektive förvaltning av försäkringsavtalet inte är en del av försäkringsavtalet diskuterades att ändring krävs av försäkringsavtalet.

Från försäkringsrådgivarhåll framfördes att de vill kunna agera självständigt i förhållande till försäkringsgivaren och den anställda ska ha möjlighet att själv välja nivå på rådgivningen.

På mötet diskuterade omfånget av rådgivningen vid sidan av förvaltningen av försäkringskapitalet. Rådgivningen ska omfattas av lag om försäkringsdistribution (2018:1219), vilket också framgår av HFD 2024 ref. 24. På Skatteverkets fråga framfördes att detta exempelvis innebär att rådgivning om allmän pension inte omfattas. Rådgivning om allmän pension kan ges, men då inom ramen för ett separat avtal mellan försäkringsrådgivaren och den anställda.

Vidare diskuterades betydelsen av den hänvisningen till HFD 2018 ref. 68 som Högsta förvaltningsdomstolen gör i HFD 2024 ref. 24. Som Skatteverket uppfattade diskussionen innebär hänvisningen att det i HFD 2024 ref. 24 enbart kan vara fråga om rådgivning motsvarande fråga 1 i HFD 2018 ref. 68, d.v.s. rådgivning som inte är en förmån för den anställda om arbetsgivaren betalar den.

På mötet lyftes även funderingar kring hur avtal om rådgivning ska se ut eftersom en anställd många gånger har flera försäkringsavtal och kanske också hos olika försäkringsgivare.

Som en förutsättning i HFD 2022 ref. 21 och HFD 2024 ref. 24 har arbetsgivaren och den anställda respektive den anställda fullmakt att ingå avtal om förvaltning. Som Skatteverket uppfattade mötet så är det inte en ”separat” fullmakt utan snarare en fullmakt med stöd av försäkringsvillkoren.

Skatteverket frågade om arbetsgivarna kommer att betala in högre premier p.g.a. rådgivningen (eftersom kostnaden tas från pensionskapitalet). Som Skatteverket förstod mötet är det inte fråga om högre premier i nuläget.

Skatteverket frågade om ”upplägget” (jämför situationen i HFD 2024 ref. 24) finns på marknaden. Som Skatteverket förstod mötet har ännu ingen ingått avtal i enlighet med domen.

Skatteverket frågade också hur hanteringen av avgiftsuttaget ska gå till i praktiken. Enligt mötet är avsikten att försäkringsgivaren ska göra automatiska överföringar (på samma sätt

som för tredjepartsersättning avseende förmedlingen av försäkringsavtal) av månatligt arvode till försäkringsrådgivaren, d.v.s. ingen fakturering ska ske.

Slutligen togs frågan om mervärdesskatt upp - är det fråga om ett skattepliktigt tillhandahållande, d.v.s. skattepliktigt arvode till förmedlaren? Från skatteplikt undantas tillhandahållanden av försäkrings- och återförsäkringstjänster, inbegripet tjänster som tillhandahålls av försäkringsmäklare eller andra förmedlare av försäkringar och som avser försäkringar eller återförsäkringar (10 kap. 32 § mervärdesskattelagen [2023:200]). Någon mötesdeltagare ansåg att det inte är frågan om ett skattepliktigt tillhandahållande utan att det omfattas av undantaget. Enligt Skatteverket är frågan inte prövad men Skatteverkets preliminära bedömning är att tillhandahållandet är skattepliktigt. Skatteverket uppmuntrade till att ansöka om förhandsbesked för att få en prövning i frågan.

Skatteverket har efter mötet tagit fram en rättsfallskommentar avseende HFD 2024 ref. 24.

Bilaga 1

Kan uttag ur en tjänstepensionsförsäkring vara något annat än pension?

Diskussionsunderlag till dialogmöte den 11 oktober 2024.

Allmänt om tjänstepensionsförsäkring

De kvalitativa villkoren i 58 kap. 1 L för en pensionsförsäkring syftar till att enbart försäkringar med ett pensioneringssyfte ska vara pensionsförsäkringar och därmed omfattas av bestämmelserna om uppskjuten beskattning. Den uppskjutna beskattningen innebär att en arbetsgivare har rätt till avdrag för tryggnad av framtida pension till anställda genom betalning av premie till en tjänstepensionsförsäkring utan att den anställda ska ta upp förmånen till beskattning. Den anställda beskattas istället för pensionen när den betalas ut.

En tjänstepensionsförsäkring kan vara av typen traditionell försäkring där försäkringsgivaren garanterar en viss framtida pension till den anställda. Försäkringsgivaren förvaltar pensionskapitalet kollektivt och står den finansiella risken i en traditionell försäkring.

En tjänstepensionsförsäkring kan också vara av typen fondförsäkring eller depåförsäkring. För sådana försäkringar garanterar inte försäkringsgivaren någon viss pension utan den framtida pensionen är direkt kopplad till försäkringens värde, d.v.s. till inbetalda premier och hur de har investerats. Eftersom den finansiella risken bärs av den anställda får den anställda fullmakt av försäkringsgivaren att välja placeringsalternativ inom ramen för de fonder och aktier som försäkringsgivaren tillåter.

Den framtida pensionen för en anställd som har en tjänstepensionsförsäkring av typen fondförsäkring eller depåförsäkring är alltså bl.a. beroende av hur väl den anställda lyckas med valet av fonder och aktier. Detta till skillnad från en traditionell försäkring där försäkringsgivaren garanterar en viss framtida pension.

En arbetsgivare kan erbjuda den anställda rådgivning kopplad till tjänstepensionen. Rådgivning kan ta sikte på de val som den anställda kan göra och hur lämpliga de olika alternativ som står till buds är mot bakgrund av exempelvis den anställdas löneläge, ekonomiska situation i övrigt, familjesituation, riskvillighet och återstående förväntad arbetstid fram till pensioneringen.

Rättslig bakgrund

Vad som är pension definieras i 10 kap. 1 L. Där framgår bl.a. att med pension avses ersättningar som betalas ut på grund av en pensionsförsäkring eller återköp av en sådan försäkring (10 kap. 5 § första stycket 4 L). Pension beskattas i inkomstslaget tjänst (11 kap. 1 § L).

Enligt 11 kap. 1 § första stycket IL gäller som huvudregel att förmåner som någon får på grund av tjänst ska tas upp som intäkt. Av 11 kap. 6 § IL följer att en arbetsgivares utgifter för att trygga pension genom betalning av premie för en pensionsförsäkring inte ska tas upp hos arbetstagaren.

De villkor som en försäkring måste uppfylla för att vara en pensionsförsäkring framgår av 58 kap. IL. Av 6 § följer att en pensionsförsäkring inte får medföra rätt till andra försäkringsbelopp än ålderspension, sjukpension eller efterlevandepension. Av 10 § framgår att ålderspension, med vissa nu inte aktuella undantag, inte får börja betalas ut innan den försäkrade fyller 55 år.

Enligt 58 kap. 16 § IL ska pensionsförsäkringsavtalet innehålla villkor om att försäkringen inte får ändras på ett sådant sätt att den inte längre uppfyller villkoren för att vara en pensionsförsäkring. Om en sådan ändring ändå sker följer av 19 och 19 a §§ att försäkringen ska avskattas. Detsamma gäller om parterna på annat sätt förfogar över avtalet i strid med villkoren för pensionsförsäkring. Avskattningen innebär att ett belopp som beräknas utifrån det kapital som hänförs sig till pensionsförsäkringen ska tas upp i inkomstslaget tjänst.

Högsta förvaltningsrätten har gjort bedömningen att det förhållandet att en avgift tas ut på det sätt som beskrivs i ansökan om förhandsbesked kan inte anses innebära att sökande tillförts medel ur försäkringen i strid med villkoren i 58 kap. IL. Som skäl för sin bedömning anför domstolen vad Skatterättsnämnden konstaterat, nämligen att kapitalet i en pensionsförsäkring måste förvaltas och att det inte kan anses strida mot pensioneringssyftet att avgiften för denna förvaltning belastar försäkringen i stället för att någon annan lösning väljs för betalning av avgiften. Av uppgifterna som beskriver förhållandena i ansökan framgår att sökandes arbetsgivare tecknar en tjänstepensionsförsäkring hos Futur Pension Försäkringsaktiebolag (Futur) via det fristående bolaget Advinans AB:s hemsida. Arbetsgivaren blir således försäkringstagare. Försäkringen tecknas på sökandes liv och sökande blir därmed den försäkrade. Vidare öppnar Advinans en depå för försäkringstagaren för Futurs räkning som kopplas till den aktuella försäkringen. Detta sker i enlighet med vad som anges i ett samarbetsavtal mellan bolagen. Arbetsgivaren och sökande får en fullmakt från Futur som ger dem rätt att för Futurs räkning ingå ett *avtal om diskretionär förvaltning* med Advinans. För det fall att ett sådant uppdrag ges kommer Advinans att ta ut en avgift som ersättning för tjänsten att förvalta försäkringskapitalet. Avgiften ska tas från kapitalet i tjänstepensionsförsäkringen (HFD 2022 ref. 21).

Högst förvaltningsdomstolen har i ett senare avgörandegjort bedömningen att det mot den angivna bakgrunden inte anses strida mot pensioneringssyftet att arvudet till försäkringsförmedlaren belastar försäkringen och detta innebär därför inte att medel tas ut ur försäkringskapitalet i strid med villkoren i 58 kap. IL (HFD 2024 ref. 24). Av bakgrunden framgår att när försäkringen har tecknats ska en försäkringsförmedlare enligt ett särskilt avtal mellan förmedlaren, sökande och sökandes arbetsgivare bistå vid *förvaltningen av försäkringsavtalet*. Samtliga tjänster som förmedlaren ska tillhandahålla är sådana som omfattas

av lagen (2018:1219) om försäkringsdistribution. Exempel på vad som ska ingå i uppdraget är rådgivning och hantering angående placeringsalternativ, fondbyten, löne- och premiejusteringar, val av försäkringsskydd, upprättande och ändring av förmånstagarförordnande samt uttagsplanering inför och vid pension. Som ersättning ska försäkringsförmedlaren ha rätt till ett månatligt arvode baserat på värdet på försäkringen. Utbetalning av arvodet till försäkringsförmedlaren regleras i ett annat avtal mellan sökande, sökandes arbetsgivare, försäkringsförmedlaren och försäkringsbolaget. Enligt det avtalet, som ska utgöra en del av försäkringsavtalet, är det försäkringsbolaget som ska verkställa utbetalningen genom uttag av medel ur försäkringskapitalet (punkt 6 och 7 i domen).

Högsta förvaltningsdomstolen har även bedömt om pensionsvägledningen finansierad av arbetsgivaren är en skattepliktig förmån för den anställda. Pensionsvägledning som enbart omfattar de pensionsförmåner som arbetsgivaren har utfäst samt de val och dispositioner som den anställda kan göra avseende dessa förmåner har av Högsta förvaltningsdomstolen inte betraktats som en förmån för den anställda. Om däremot pensionsvägledningen därutöver omfattar den anställdas allmänna pension, övriga tjänstepensioner och andra tillgångar samt olika familjerättsliga frågor utgör vägledningen en skattepliktig förmån för den anställda ([HFD 2018 ref. 68](#)).

Enligt 1 kap. 1 § andra stycket lagen om försäkringsdistribution består försäkringsdistribution bl.a. i att bistå vid förvaltning eller fullgörande av ett försäkringsavtal.

För diskussion

Med anledning av HFD 2022 ref. 21 och HFD 2024 ref. 24 har frågor uppkommit om konsekvenserna av avgörandena. Förhandsbeskeden klargör att avskattning inte ska ske men tar exempelvis inte upp andra inkomstskattemässiga frågor som skulle kunna aktualiseras. Skatteverket skulle därför vilja diskutera avgörandena och hur förhållandena ser ut i praktiken.

Dialogmöte

**Kan uttag ur en tjänstepensionsförsäkring
vara något annat än pension?**

2024-11-14

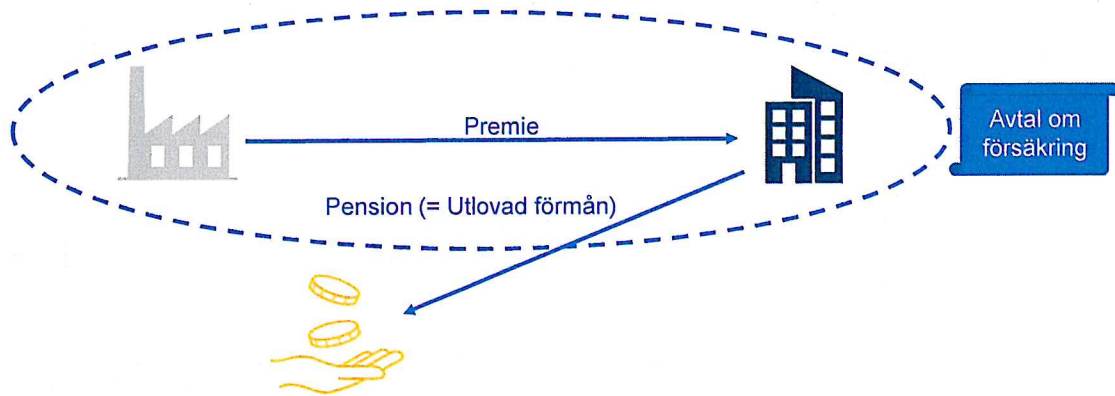
12 apr 2024 16:34

Pensionsnyheterna: Förmedlarnas våta dröm infrias

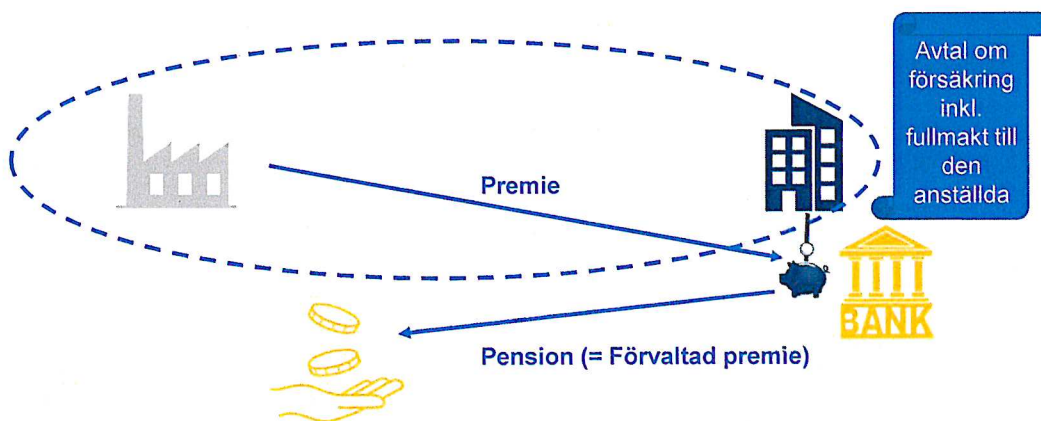
Domen i Högsta Förvaltningsdomstolen ändrar förhandsbeskedet från Skatterättsnämnden, vilket kan bli en viktig present till mäklar- och försäkringsbranschen.

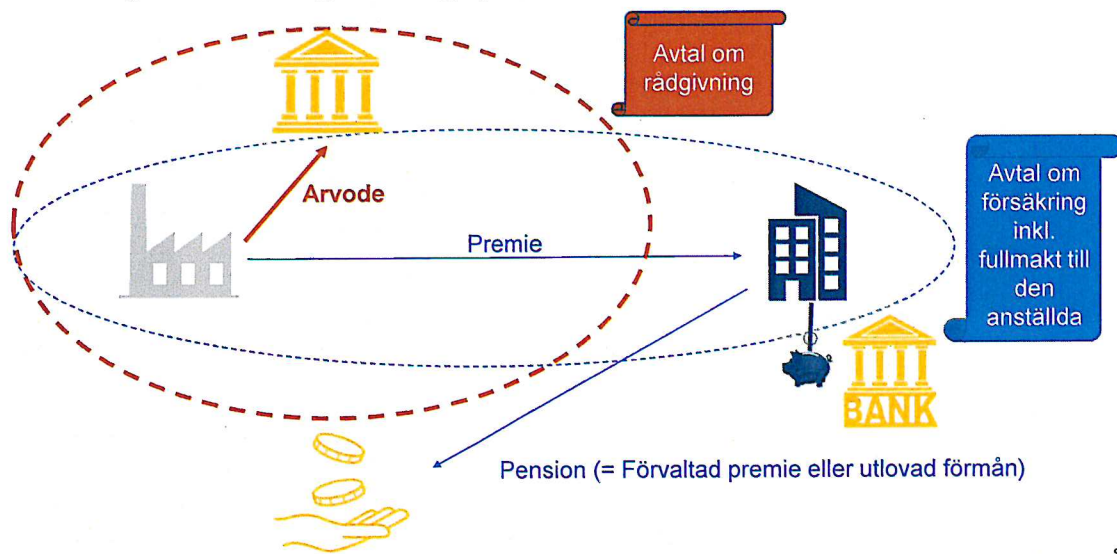
Tjänstepensionsförsäkring

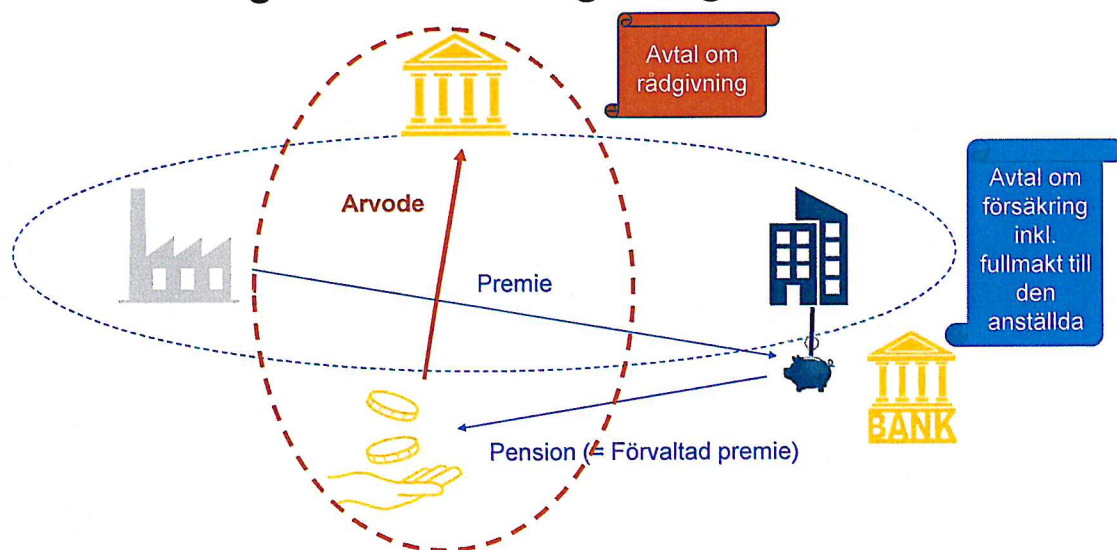
Tjänstepensionsförsäkring - fond/depå

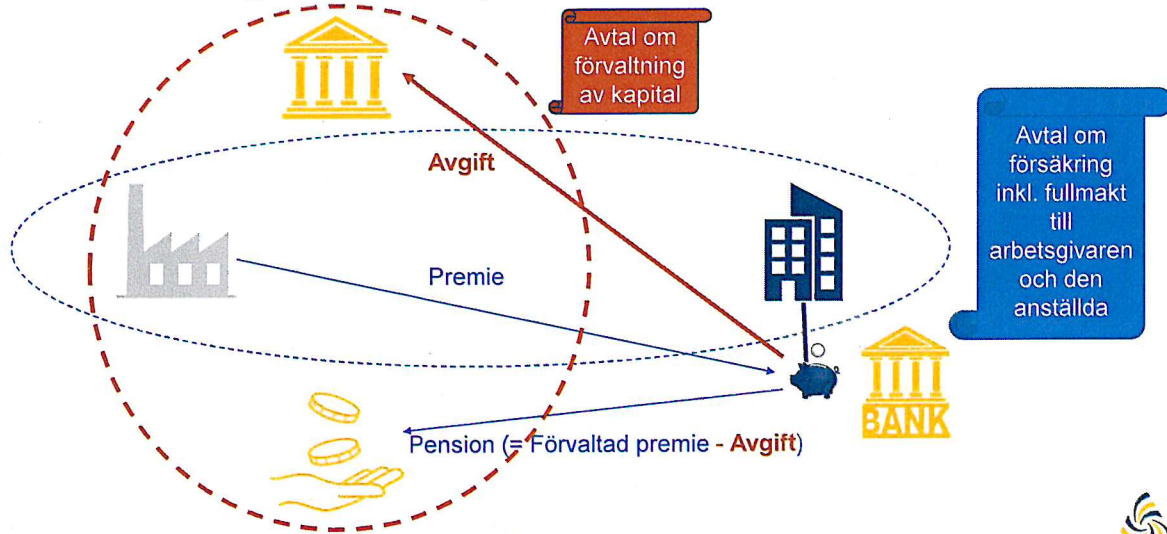
Tjänstepensionsförsäkring och arbetsgivaren erbjuder rådgivning (HFD 2018 ref. 68)

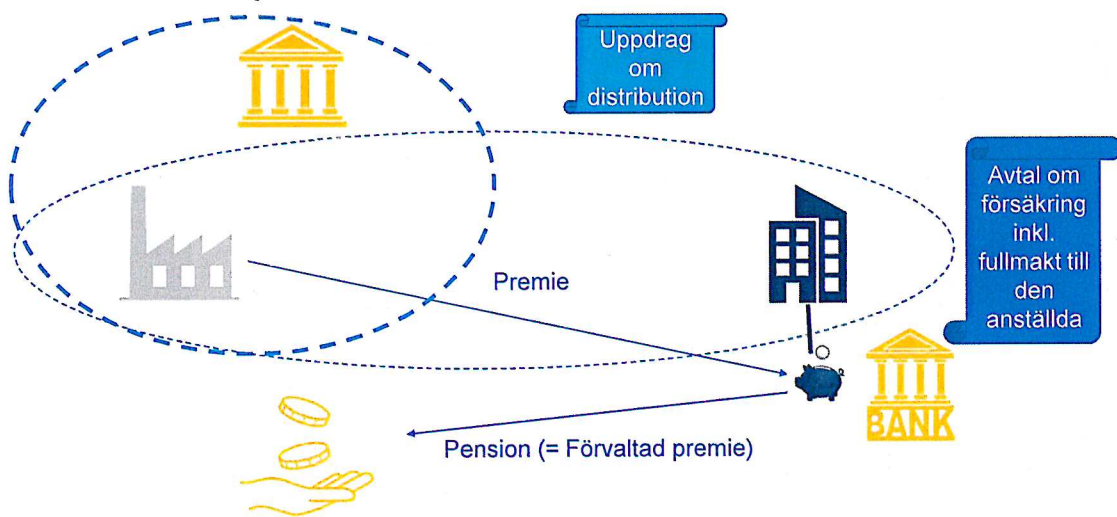
Tjänstepensionsförsäkring och den anställda tecknar eget avtal om rådgivning

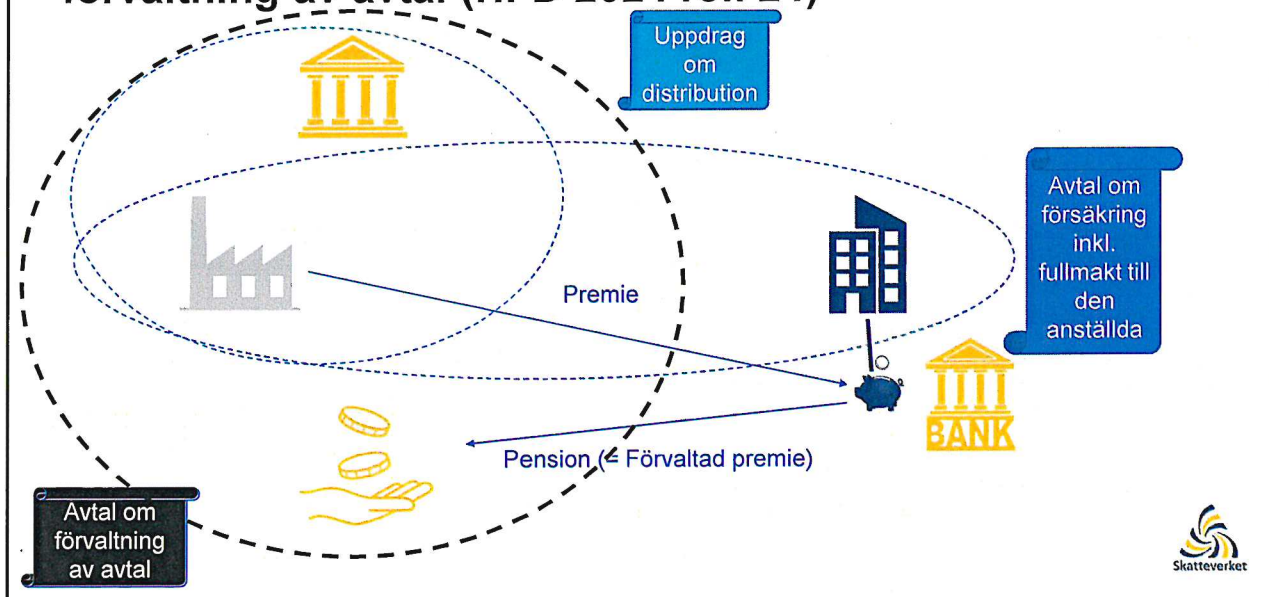
Avtal om diskretionär förvaltning av försäkringskapitalet (HFD 2022 ref. 21)

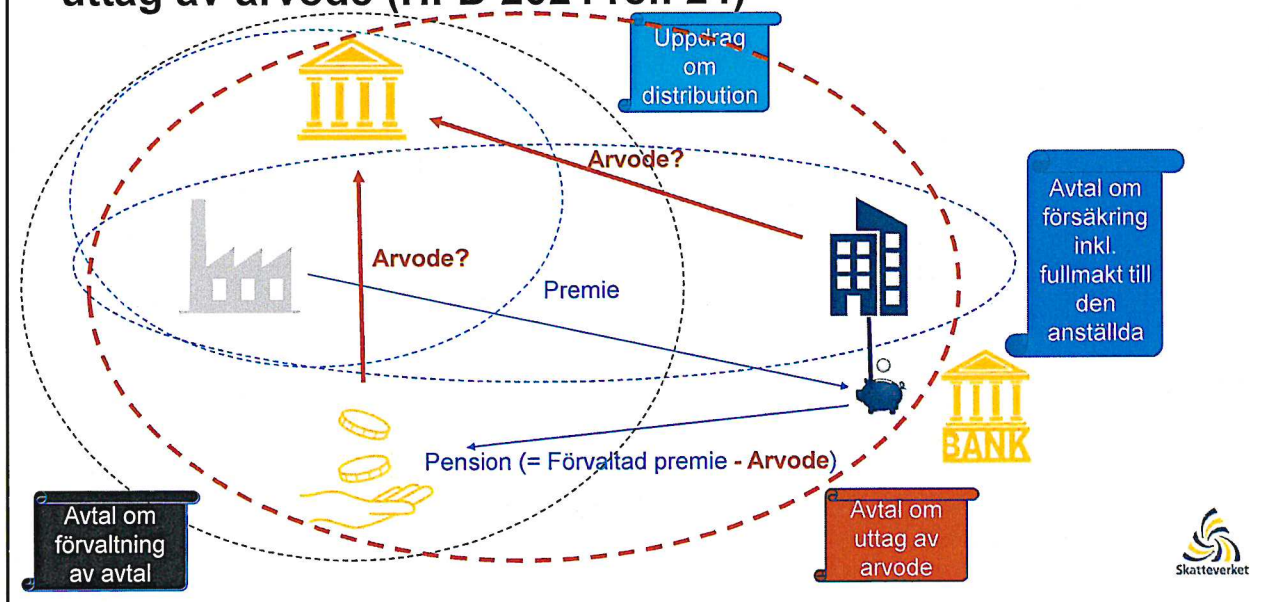
Tjänstepensionsförsäkring via förmedlare, uppdrag om distribution (HFD 2024 ref. 24)

Tjänstepensionsförsäkring via förmedlare, avtal om förvaltning av avtal (HFD 2024 ref. 24)

Tjänstepensionsförsäkring via förmedlare, avtal om uttag av arvode (HFD 2024 ref. 24)

Diskussion

